

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabensminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Sedmi občni zbor Slovenskega društva.

(Pri sv. Trojici v Slov. goricah dne 8. jul. 1884.)

Sred „slovenskega raja“, kakor je slavni Stanko Vraz prepeval, na prekrasnem griči s slovito romarsko farno cerkvo in prijaznim trgov sv. Trojice, stoji prostorna hiša g. Jožefa Peklarja v gornji Senarski. Velika cesarska zastava plapola s prvega nadstropja, kder je 7. zborovanje Slov. društva napovedano. Ob 1/4. uri navgori predsednik g. Paul Simon število Slovence, med njimi mnogo županov, dva deželna, dr. Radaja in g. Fluherja, enega državnega poslanca g. B. Raiča, predstavi g. okrajnega Kankovski-ja kot vladinega komisarja ter da besedo g. dr. Radaju. Mnogozasluzni, sedaj tudi od svitlega cesarja s Franc-Jožefovim redom odlikovani poslanec poroča o svojem delovanju v deželnem zboru prilično tako kakor v Slov. Bistrici. Povdarjal je zlasti da sedaj dežela za francoski dolg od leta 1809 v znesku 14 milijonov bankovcev, t. j. sedaj 600.000 fl. dobi saj 400.000 fl. povrnjenih iz državne blagajnice. Več ni bilo mogoče dobiti. In teh 400.000 fl. je boljše ko nič, čeravno je mariborski Schmiderer proti bil. Bolje je dolg poplačati, kakor pa da bi davkeplačilci še dalje kakih 25.000 fl. obresti plačevali. Svaril je naposled pred tujci, rogovileži, kakor je profesor Nagele v Mariboru. Tujci so pri nas najdrznejši hujskači n. pr. tisti Prajz v Jarenini, ki je 85 joh veliko Vengerjevo posestvo kupil, a sedaj deluje, da ni za prestat. Tujci so nam Slovincem vedno sramoto delali: n. pr. poslanec Brandstetter se ni upal, ni mogel volilem priti poročat, kakor jaz, ker so ga v kajho sramotno vteknoli. Kako je Seidl preminol, to je znano. Zato pa ne volite Slovinci in ne poslušajte tujcev v svojih najvažnejših rečeh, ampak slovenske domoljube. Ti so vaša lastna kri. Tem, naj so uže advokati, notarji ali duhovniki, je več verovati, kakor privandranim tujcem, ali Seidelnovemu političnemu „erbiču“

mariborskemu Schmidererju. Volite torej v poslance moža, katera Vam bode Slovensko društvo v kratkem priporočalo. (Živahno živijo zadoni.)

Župan g. Berlič vpraša, zakaj se ljudje brez premoženja ženijo občinam na škodo in okraj. zastopi ne odpravijo? Dr. Radaj odgovori, da je on in g. Fluher s slovenskimi in konservativnimi poslanci vred 2krat tirjal, naj se to odpravi pa nemški liberalci so imeli večino in vse zavrgli.

Župan g. Šegula nasvetuje, naj se izreče poročevanju in delovanju slovenskih poslancev, domoljubna zahvala in želja da bi g. dr. Radaja zopet za kandidata postavili in v poslanca izvolili. [Gromovito živijo].

Drugi govornik, podpredsednik Slovenskega društva, g. dr. Gregorec razloži potem uzroke, zakaj kmetski stan propada. Glavni uzroki so krivi politični in gospodarski nauki liberalni, ki ugajajo le kapitalu na škodo grunt-nim posestnikom.

Oča našim liberalcem je minister Schmerling, ki je l. 1861 število poslancev na Štajerskem tako razdelil, da ima ogromna večina kmetskih prebivalcev in davkeplačilcev le 25 poslancev, meščani pa 23. Zato imajo meščani liberalci vselej večino 37 glasov in deželsko mošnjo v rokah, dokler veleposestniki volijo 12 liberalcev, kakor zadnjih 23 let.

V totih 23 letih so nemški liberalci deželi Štajerski navesili celo trumo drago plačanih deželskih uradnikov, vsilili drage okrajne zastope in sploh stroške deželske pomnožili do 4,712.326 fl. Zato so deželne doklade (Landesumlagen) sedaj večje, kakor cesarska dača, kajti cesarske dače je letos na Štajerskem 2,082.000 fl. deželske doklade pa 2,479.863 fl. tedaj več celih 397.963 fl. K temu pridejo še vedno večje okrajne in občinske doklade.

Liberalci so namreč občinsko postavo (Gemeindegeseztz), domovinsko postavo, prosto ženitovanje tako sklenoli, da imajo občine vedno

več stroškov. Na dalje so sklenoli svobodno trganje gruntov, pripustili rimskemu dednemu pravu popolno veljavo, zatrli oderuške postave in tako zakrivili grozno zadolženje kmetov. Samo štajerski kmetje imajo blizo 200 milijonov dolga vknjiženega in morajo na leto 10 milijonov goldinarjev si pritrirati za činže. To je strašen dokaz, kako in zakaj kmetski stan propada in se vedno več rodbin podi v nemanjšvo ali proletarijat.

Propad in uničenje kmetskega stanu bila bi pa največja nesreča za cesarstvo pa tudi za slovenski narod. Torej se mora pomagati, dokler je še čas. Pomagati pa se da, ako Slovenci pri teh volitvah povsod zmagamo in nemški kmetje pa veleposestniki volijo konservativno. V dokaz so nam politični program kneza Lichtensteina pa delovanje slovenskih poslancev na Kranjskem.

Knez Lichtenstein pa njegovi nemški konservativci hočejo namreč kmeta rešiti iz liberalnih krempljev. Slovenski poslanci na Kranjskem pa so lani že isto začeli, hitro, ko so večino dobili. Nabrali so od župnikov, županov, glavarstev, sodnij potrebnih podatkov o propadu kmetov in 17. aprila 1884 se je 43 najboljših mož v Ljubljani posvetovalo, kaj storiti? Sklenoli so delati na to, da se razkosavanje gruntov, ženitovanje nemanjšev, zadolževanje kmetij ustavi in dolgovi rešijo s pomočjo deželne hipotekarne banke itd. V kratkem bo kmet na Kranjskem rešen.

Tega je tudi na Štajerskem treba, a mogoče le, ako Slovenci pri sedanjih volitvah zmagamo in z nemškimi konservativci nemškim liberalcem 23letno krono z glave potegnemo. [Živijo.]

G. Dečko govori gladko in izvrstno o nemškem šulvereinu in sprejme se ta ukrep ali resolucija: Zbrani Slovenci protestujemo proti temu, da je deželni odbornik Schreiner nemški šulverein pri shodu v Gradci pozdravljal v imeu cele dežele in še posebej zoper to, da je rekel, kako zlasti spodnji Štajer čisla šulverein. [No, kaj pa je bilo pri sv. Juriji na južni železnici? Ured.] Naši deželni poslanci pa naj naš protest v Gradcu ponovijo

Dr. Gregorec svari pred nadležno doposlanimi prošnjami nemškega „bauernvereina“ vsem županstvom in krajnim šolskim svetom, kder Nagele pravi, naj se Slovenec nemški uči. Ta nauk je zelo nepotreben. Slovenci to sami že dolgo vemo, učimo se radi nemški pa za-se, a ne za tuje profesorje in uradnike. Naše šole naj bodo slovenske, a v njih se naj deca uči nemški s pomočjo slovenskega jezika.

Sedaj nastopi č. g. Božidar Raič, z živijo-klici navdušeno pozdravljen. Govornik izraža najprej svoje občudovanje prekrasnih Slovenskih gorc zlasti sv. Lenartskega okraja

in sv. Trojice, slavi okolico, kder so se rodili slovenski pisatelji blagi proš Vogrin, marljivi dr. Murko, veleučeni Oroslav Caf. Potem poroča o državnem zboru. On se je potegoval a) za Slovence naj bodo ljudske šole slovenske, kakor so za Nemce nemške, a o pravem času naj se slovenska deca pametno uči tudi nemški s pomočjo slovenščine (živijo), b) učiteljišče v Mariboru ima biti slovensko in tako urejeno, da bodo prihodnji učitelji znali popolnem slovenski i nemški. (Dobro). Minister Konrad je obljubil temu ustreči, ker je državni zbor to letos zopet sklenil, c) gimnazije naj dobijo paralelne slovenske razrede za Slovence prilično do 5. šole, in tako uredijo, da bodo slovenski dijaki ob konci 8. šole temeljito znali slovenski i nemški.

Državni zbor je temu pritrnil, a minister Konrad odlaga. Treba toraj potrpeti; če ne curi pa curlja! d) v Gradci na vseučilišči se naj zopet (l. 1852 so uže bile) ustanovijo slovenske stolice, kder se bodo kazenske itd. postave slovenski razlagale; kajti le tako dobimo slovenščine zmožnih uradnikov, sodnikov. Cesar so v to uže l. 1870 dovolili 3600 fl. a nemški liberalci zavrgli, češ penez ni. Za Boga! 3600 fl. ni za Slovence, 40 milijonov za planinske železnice, 15 milijonov za penzioniste, 36000 fl. za sodnika Schmerlinga pa je? [Čujte, čujte!] Sedanj državni zbor je moj svet sprejel, a sedaj ga kuhajo v nekem odboru. e) Slovenskega društva vrlo spomenico sem jaz pa dr. Vošnjak in baron Goedel ministru grafu Taaffe-ju. Sedaj se je ta prepričal, da mnogo uradnikov pri nas slovenski nič ne zna. Obečal je, da ne pošlje nobenega več, ki bi slovenski ne znal, s starimi pa imejmo potrpljenje! f) V Slov. Bistrici so Slovincem prepovedali razvesiti cesarsko zastavo. Zaradi tega smo poslanci ojstro vlado vprašali, kako hoče to žaljenje popraviti, kajti tako se žali ne samo Slovenec, ampak cesarstvo, svitli cesar sam! [Tako je, živijo.]

Zatem odgovori poslanec županu Berliču da je minister Dunajevski zastran dačnih eksekutorjev obečal polajšeb, in da uže 5 let v nekem odboru izdelujejo novo kazensko postavje hudodelcev. Tu omeni, kako je na njegovo prizadevanje minister Pražak uradnike pri nekej sodniji slovenski naučil. Reševal so slovenske vloge nalašč nemški, češ da slovenski ne znajo. Toda iz Dunaja zablisku ukaz in sedaj prav lepo slovenski rešujejo slovenske uloge. [Dobro, izvrstno, živijo.]

V Gradcu ne dobimo Slovenci nič. Nemški liberalci pravijo: „naj bodo Slovenci tirjali kolikorkoli opravičene reči mi jim ne dovolimo nič“. In pri šulvereinskem shodu v Gradcu je nemeč [Bareuter

kričal: hinaus mit den Slovenen t. j. proč s Slovani. No, tedaj pa nam ne ostaja druga, kakor, da Slovenci tirjamo za-se oddelek graške namestnije v Mariboru, slovenski golob naj vzleti na lipo, nemški jastreb pa ostani na svojem hrastu. Slovenci se zatreti ne damo, Slovenci plačujemo jednako Nemcem dačo, dajemo cesarju na Štajerskem primeroma več vojakov, zato pa tirjamo tudi svoje narodne pravice pred Bogom in cesarjem. V to svrhu delajmo pri sedanjih volitvah. Izvolimo same pridne, zanesljive, domoljubne volilne može, spodrinimo povsod nesrečne nemškutarje. Volilnim možem pa svetujem, naj v Mariboru izvolijo v poslanca g. dr. Radaja pa barona Goedelna! [Gromovito živijo.]

G. Raič je s svojim govorom srca presunil navzočim. Nekaterim so solze stopile v oči.

Ljudi je bilo tako natlačeno, da je nekaterim hudo postalo. Vse nadstropje, stopnice, spodnje hiše, okolo hrama je naroda mrgolelo — 500 ljudij. G. predsednik se zahvali govornikom, zbranim možem, hišnemu gospodarju, vladinemu komisarju in sklene 3 ure trajajoče sijajno, za narodne volitve v št. Lenartskem okraji odločilno zborovanje s živijo-klicem na svitlega cesarja, kar narod trikrat gromovito ponovi!

Živeli Slovenci!

Gospodarske stvari.

Pomoč zoper pereči ogenj (črm) pri svinjah.

Velika nesreča za gospodarstvo je pereči ogenj (Milzbrand), ktera bolezen mnogo svinj vsako leto pomori. Marsiktera gospodinja se ustraši, ko le sliši, da je ta bolezen v okolici; veliko jih je, ki pravijo, da za to bolezen zdravila ni, in zopet drugi svinje kar pokoljejo, ko zbolijo.

Veliko sem se vže trudil in skušal, kako in s čim bi se tej bolezni v okom prišlo. Vendar to, kar mi je okr. živinozdravnik g. Haage svetoval, in kar sem iz lastnih skušenj skusil, vam hočem, dragi prijatelji v „Slov. Gosp.“ naznaniti.

Najpoprej omenim, kako naj se svinje po leti varujejo in krmijo.

1. Po leti v vročini naj se svinje le predpoldnem na pašo spuščajo in v hudi vročini naj bodo v hladnih prostorih. Trava ali detelja naj se jim vedno le „frišna“ daje, ker ravno sparjena trava in tudi skuhana skisana piča je večjidel vzrok tej bolezni. Trava, ktera se naprej hrani, naj se nikoli na kupih ne pušča, da se ne zgreje, temuč naj se po tleh razmeče.

2. Korita naj se vsaki teden po enkrat

z vročim lugom zmijejo in z mrzlo vodo splahnejo in

3. v vročini naj se svinje večkrat kopajo. Če pa le zbolijo, naj se dela tako:

Ko se opazi, da svinja noče žreti, začne poležavati in v zemljo riti, naj se jej brž za 1 palec rep odreže; potem se vzeme $\frac{1}{4}$ litra mleka ali sirotke, v ktero se dene in zmeša eno noževo „špico“ praha, kteri se v apoteki dobi pod imenom: „Pulv. radix Veratri albi.“ (50.0 velja 10 kr. in za 100 svinj zadostuje.) To se bolni svinji piti da, ali če noče piti, se jej vlije. Opomni se, da imenovani prah je strupen, naj se torej na suhem kraji skrbno hrani in le eno noževo „špico“ v $\frac{1}{4}$ litra mleka primeša. Potem začne svinja močno izmetavati (kozlati) in mora se kaki 2 uri z mrzlo vodo kopati, t. j. umivati in polivati, da vročino iz nje potegne.

Tudi je dobro bolno svinjo z mlačno milno vodo (žajfnico) klistirati. Klistirnice primerne (Klistirspritze) prodava v Mariboru Jož. Martinec po 50 kr.

Potrebno bi bilo, da bi v vsaki vesi vsaj eden zgoraj imenovana zdravila (prah) in klistirnice vedno v zalogi imel.

Da to zdravilo gotovo pomaga, zamorem z lastno skušnjo in dobro vestjo potrditi.

Na tak način se je v ednem leti v edni vesi čez 30 za pereči ogenj bolnih svinj ozdravilo. Da bi ta bolezen nalezljiva bila, se nisem mogel prepričati.

Franc Pišek,
kmet v Hotinji vesi.

Pomoček zoper bradovice.

Zoper bradovice sosebno na roki se rabi črno mijilo, ki se na kos flanela razmaže in na dotične dele položi. Ta obeza ostane, če le mogoče noč in dan na mestu. Le malokrat je treba to obezo ponoviti in bradovica postane mehka, se odluči in jo je lahko izpraskati.

Kako konjem kopita mazati.

Nekteri lastniki konjev ali njih hlapci imajo pogosto navado, konjem brž ko jih iz konjušnice pripeljejo, kopita z neko maščabno mažo naščetati, blata in druge nesnage jih pa prej ne onečedijo. Skušeni živinozdravniki pred takim mazanjem svarijo, češ, da se po večkrat ponovljenem mazanju na kopitu naredi neka trda skorja iz nesnage in maže, pod ktero kopito v kvar gre in razpoka. Pri vročem, suhem vremenu je močenje in vmivanje kopita z črstvo vodo bolje od vsakega mazanja. Mazanje z maščobo dé kopitom takrat dobro, ko imajo konji veliko po vodi hoditi. Tu je konjem dobro z maščobo kopita pomazati, da jih voda preveč ne razmoči, toda prej mazanjem se morajo kopita do čistega vsega blata in druge nesnage očistiti.

Dobra kolomaz.

Vzame se čistega, dobrega laškega olja, kteremu se nekaj vodnega svinca ali grafita primeša. Predno se s to mažo maže se mora dobro premešati. Ta zmes velja za zimo. Za leto se vzame le polovico toliko olja, drugo polovico pa govejega loja, vse vkup pomešano v vodnem svincem, kterega se pa zopet ne sme preveč pridjati, da se kolesa suha ne otečejo.

Sejmi. 13. junija sv. Andraž v Slov. gor. sv. Jožef pri Drauburgu, Rogatec, Žaveč Zigerski breg, 16. jun. Celje, Lembah, Ruše, Tinsko, Planina, Kostivnica, Mozirje, sv. Vid pri Ptuj, 17. jun. Reichenburg, 19. jun. Loka, 20. jun. Vitanje, 21. jun. Koračič ali sv. Tomaž nad Veliko nedeljo, Studence.

Dopisi.

Iz Kamce nad Mariborom. (Ne dajmo slovenščine iz šol pometati.) Iz Tirolskega privandrani eksfrater Nagele je po bauervereinu začel prošnje pošiljati vsem županstvom in krajnim šolskim svetom, naj jih podpišejo, da se bode v šolah „mehr dajč“ učilo. Prav za prav pa je to le zvijača. V resnici namerava ta srboriti profesor ravno to, kar puščavski učitelj Moge, namreč ne da bi se naša deca nemški naučila, ampak da bi slovenščino po časi zatrli. Hvala Bogu, pa kmetje sami uže zvijačo spoznajo in kažejo, kako izvrstno in pametno o šolstvu sodijo. V dokaz bodi prošnja, katero je g. Ferdinand Čepe, župan na Jelovci poslal okrajnemu šolskemu svetu. Glasi se tako! „Slavni c. kr. okrajni šolski svet v Mariboru. Kakor čujemo, dela se od neke Slovincem neprijazne strani na to, da bi se kamčka šola popolnem ponemčila. V to šolo pošilja tudi Jelovčka srenja svoje otroke in ti so od doma slovenski. Vsak nepristransko misleč človek pa spozna, da se slovenski otroci v nemški šoli ne morejo dosti naučiti in da takšni, ko stopijo iz šole, ne znajo prav slovenski, pa tudi ne pošteno nemški. Zatega del sem prisiljen, v svojem in Jelovčke srenje imenu odločno izreči se proti ponemčenju kamčke šole, temveč želim, da je učni jezik slovenski, nemščina pa naj se zraven uči s slovenskim učnim jezikom od tedaj, ko so se otroci v maternem jeziku že dovolj izurili. Na Jelovcu dne 31. majnika 1884. Ferdinand Čepe, župan“. Glejte, dragi Slovenci, kako pametno, modro sodi Jelovski župan, o šolstvu in kako na sramoto stavlja šulvereinske lisjake!

Iz ormoške okolice. Dne 4. januarja t. l. licitiral se je v Ormoži lov vseh v c. kr. okrajno ormoško sodnijo spadajočih občin. V to svrhu je prišel od c. kr. okrajnega glavarstva

iz Ptuja g. komisar, kateri je pričujočim čital dražbenske pogoje najprej v nemškem jeziku in jih poskusil potem preložiti v slovenščino, pa ni šlo, ker ni bil slovenščini popolnoma kos. Večina licitantov ga ni razumela. V peti točki dražbenških pogojev bilo je rečeno, da vsak izlicitirani lov le takrat ostane lastnina licitantova, ako mu ga prepusti licitant, kateri je izlicitiral večji lovski obsežek, t. j. lov večih občin. Ta točka, slabo poslovenjena, ni bila pričujočemu občinstvu razumljiva; in je vsled tega gozdar ozmoške grajščine, g. J. H., ki je položil samo vadij za lov občine Šalovci, dobil lov večih občin, kakor Vodranci, Obrež itd. akoprem ga ni licitiral. Proti temu pritožili ste se občini Vodranci in Obrež pri slav. c. kr. okrajnem glavarstvu, ali pritožbi bili ste odbiti. G. gozdar J. H., je rekel pred licitacijo g. županu iz Vodranec, da je ondešnji lov vreden gotovo 35 gld., ker ni bilo licitantov, bil je izlicitiran samo za 14 fl. a g. H. ga je potlej dobil isto tako obrežkega in več drugih lovov. Zakaj pa se ni pobrinol za lov središke občine, ki je prej stal 20 fl. a sedaj je bil izlicitiran za 70 fl.? No občini Vodranci in Obrež niste se dali preplašiti, temveč ste vložili proti nepovoljni rešitvi jedvinih pritožeb priziv c. kr. namestništvu v Gradci in glej z odloko od 20. aprila 1884 bil je utok za nju po volji rešen. G. H. ni lastnik nobenega lova, kterega ni licitiral. Zatoraj slovenski kmetje, ako se vam kde kaj krivega prigodi, pritožite se!

Istinič.

Iz Ljutomera. (Sirota bi se rad dal za nemca krstiti) pa le ne more biti. Naš mizar, ali kako se že on imenuje „Tischlermeister“ vprašan, koliko da je svoje dni že sveta prehodil, rekel je „I hob der ganze Kaiser durchgangen, hob ich fünf Jahre in Fremd gewesen“. Taka je njegova nemščina in zdaj si je izobesil poleg velike ceste na zidu nemški napis: „Johann Wogrince Bau und Möbl Tischler“ in spodaj pod napisom je narisana roka, kakor navadno pri kažiputih, ktera kaže proti njegovemu stanovanju. Jaz pa pravim, da ta roka pod nemškim napisom kaže proti stanovanju zmešanega človeka. Rad bi se prišteval med nemce, pa sirota ne zna nemški, slovenščine pa neče. Kaj neki, da se od prave slovenske matere rojen človek takih neumnosti počenjati ne sramuje?

Bližnji vaščan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slovenci na Koroškem in Štajerskem pripravljajo se na volitve volilnih mož. Naj le spodrinejo povsod nemškutarje in zmaga je potem njihova. V zgled jim bodijo ubogi Slovenci in Hrvatje v Istriji,

ki so zadnjo soboto sijajno zmagali; Jenko, Kristanac in Spinčič bili so enoglasno izvoljeni. Lahoni so polukali samo 4 na volišče potem pa jo pobrisali. Slava isterskim Slovanom! — V gornji Avstriji rogovilil je bauernverein zoper tamošnje konservativce in zlasti napadal vrlega škofa Rudigerja. Sedaj pa se je izvedelo, da je bauernvereinski načelnik, nek Kirschmayer, se ponudil konservativcem, če mu dajo 30000 fl. Tako gnjusno prodavanje samega sebe je bauernvereinerje močno potrla. Zvedelo se tudi je, da nemški liberalci res mislijo Avstrijo nekako politično podvreči prajzovski Nemčiji. Slovenci, Čehi itd. bili smo l. 1848 uže zoper Frankfurt, in bodemo vselej tudi zoper prajzovski Berlin. Nam ugaja le neodvisna Avstrija, neodvisen cesar avstrijski. — Na Vogerskim treba je vojakov klicati na pomoč pri volitvah, Vrtvaru itd. ker se volilci zaporedoma tepejo. V Szentozu bilo je po 5—6 ljudij povsod ubitih in do 50 ranjenih. V Kanižu je došel predrzni madjarski jud Falk kandidiral pa pristaši nasprotnega kandidata zapodili so ga s kamenjem. — V Zagrebu zboruje hrvatski sabor. Stranke so še močno razburjene, posebno Starčević je hud na madjarone, ki so na Hrvatskem takšni narodni izdajalci, kakor pri nas nemškutarji.

Vnanje države. Srbski kralj je lani mnogo nepovoljnih mu poslancev zapreti dal, nekateri so pa všli v sosedno Bolgarsko in se ob meji naselili. Srbska vlada tirja sedaj, naj Bolgarska tega ne trpi, vendar ta pravi, da Srbom ne ustreže. Turki so še vedno Rusom dolžni veliko milijonov vojne odškodnine; Rusi jo sedaj zopet iztirjavajo. — V največjih mestih italijanskih, n. pr. v Rimu, Genovi, Neapolji zmagali so pri volitvah v mestne zastope konservativni močje. — Nemško cesarstvo sklepa s Transvaalsko republiko v južnej Afriki trgovsko nagodbo, kar sosednim Angležem silno v oči bode. Minister Gladstone išče vsled tega Francozom in Rusom v političnih rečeh prijaznejši biti. To bi utegnilo kedaj velikih nasledkov imeti. — V izhodnjem Aziji spravili so sedaj Francozi popolnem pod svojo oblast deželo Anam, Touking in Kočin-kino. — Mahdijevi mohamedani prodirajo vedno bliže proti Egiptu. — V Severni Ameriki je Blaine izvoljen s 574 glasi v predsednika. Dosedanji dobil je samo 207 in mora odstopiti.

Za poduk in kratek čas.

Štajerski deželni zbor pa Slovenci.

VII. Za šolstvo so gospodje v Gradci največ denarjev iz deželne blagajnice potrošili. Da so učiteljem na malih šolah plače zboljšali, to je bilo potrebno in čisto prav. Vendar kako so plače delili, to ni prav in kako s sloven-

skimi učitelji postopajo, o tem še pisati ne moremo. Ne spuščamo se torej podrobneje v šolsko vprašanje, ampak poročamo le to, kar se je zgodilo.

L. 1871 stale so deželo ljudske šole samo 54.991 fl., l. 1873 pa naenkrat 234.012 fl., lani 619.470 fl., letos pa **697.485 fl.**, torej vkup 6,057.808 fl. Koliko so okrajni in krajni šolski sveti za šole in šolska poslopja žrtvovali, to se tukaj ne jemlje v pošteve.

Ljudske šole so vendar potrebne, ne pa tako meščanske šole, a vzkjub temu je liberalni deželni zbor takšnih deželi navesil v Celji, Radgoni, Judenburgu, Fürstenfeldu, Hartbergu, Gradci in Voitsbergu. Stanejo letos 50.623 fl. Nepotrebne so tako, da so nekatere razpustiti menili zaradi pomaujkanja učencev. Vsak stane deželo 140—170 fl. Torej kupujemo drugim šolam še drago učencev. Če to ni liberalno-šolska prismuknjenost, kaj pa tedaj?

Dežela vzdržuje v Gradci višjo realko (stane letos 38224 fl.), višjo gimnazijo v Leoben (24.693 fl.), nižjo gimnazijo v Ptujih (12.678 fl.), Johanneum v Gradci (37.883 fl.)

Sploh pa nas stane Johanneum in bivša visoka tehnika tam v 23 letih blizu 1,200.000 fl. za gimnazije, realke, meščanske šole itd. vkup je šlo 1.300.000 fl., za šolo gluhonemih v Gradci 240.000 fl. za malarsko in risarsko šolo v Gradci blizu 100.000 fl. za turnanje in skakanje v Gradci 110.205 fl. za kmetijsko šolo v Grotenhofu za Gradcem 204.502 fl. za vinorejsko šolo v Mariboru 260.052 fl. za rudarsko šolo v Leobnu 50.020 fl. in naposled še za teater v Gradci, da se graški „purgarji in purgarce“ hodijo na deželske stroške tje zabavljat, **192.043 fl.** Za božjo voljo za nemški teater v Gradci smo ubogi davkeplačilci toliko lepih peněz morali žrtvovati! Gradčani imajo za Bog vedi kaj vse polno denarja, zlasti za prajzovski šulverein. Zakaj si nebi teater sami uzdrževali, če uže morajo dva teatra imeti? Naši poslanci takšne potrate ne smejo trpeti.

Nevoljni obrnemo se k res človekoljubnim napravam, k bolnišnicam. V Gradci je splošna bolnišnica, ki je imela časih toliko lastnih dohodkov, da ni trebalo iz deželske blagajnice doplačevati vsako leto. Letos jima celo 11.216 fl. prihranka. Dežela je vendar od l. 1863 za vsem doplačala 179.000 fl. Od l. 1873 naprej imamo deželske hiralnice v Wildonu, Ptujih, Knittelfeldu. Stanejo sicer letos 65.356 fl. pa imajo lastnih dohodkov 62.552 fl. torej doplačamo le 2804 fl. So res hvale vredni zavodi. Veliko plačamo pa za štajerske holenike v javnih bolnišnicah, na Štajerskem letos 115.000, v tujih deželah pa 50.000 fl.

Jako sitno plačevanje naložil je uže cesar Jožef našej deželi ukazavši ustanoviti v Gradci najdenišnico in prodišče: Gebär- und Findel-

haus. Od l 1861 — 71 zdavali smo tje strašno svoto 1,873.279 fl. To je bilo celó liberalcem preveč in so stari „Findelhaus“ zatrli. Sedaj imamo porodišče (ali Gebärhaus v Gradci), ki stane 21.049 fl. Dežela doplača samo 3800 fl. Za norišnici v Feldhofu in Keinbachu pa ni treba letos nič plačati, ker imate lastnih dohodkov 254.312 fl. torej prihranite še 12.482 fl. Stroški za cepljenje koz zoper osepnice znašajo letos 17.300 fl. in za vsem v 23 letih 275.000 fl.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 24. Koliko jih je danes umrlo? Vpraša zdravnik služabnika v bolnišnici. Devet, gospod zdravnik! No, kako pa to? mu odvrne zdravnik; vsaj sem včeraj deseterim zdravila zapisal. Tako je gospod, pristavi služabnik, vendar deseti ni hotel zdravilo vzeti.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) je v Celje sklicalo shod najodličnejših domoljubov, ki so kandidate postavili za kmetske in mestne skupine spodnještajerske. Jih imena objavimo prihodnjič z volilnim oklicem vred. Sedaj prosimo, naj povsod znane nemškutarje spodrinejo in izvolijo iskrene, poštene domoljube za volilne može. Kandidati jih skličejo potem, da se sami z njimi pogovarjajo.

(Ženske posestnice) smejo vendar voliti volilne može za volitev deželnih poslancev; omožene po svojih moževih, druge po pooblaščenih. Obrazec: Jaz J. J. pooblastim g. J. J. da v mojem imenu voli volilne može za volitev deželnih poslancev dne 15. julija 1884. Občina ..... dne ..... 1884. Podpis.

(Frauheimska srenja) dobi živinske sejme za 11. sušec, 5. maj, 15. oktober.

(Slabo vreme) napovedal je 40 dni deževni sv. Medard.

(Posojilnica v Slatini) se je osnovala. Ravnatelj je g. Albert Kurz, ki je prejel nedavno avstrijsko državljanstvo. Pomagajo nadžupnik Fröhlich, kaplan Dekorti, vrli Slovenci: Drogenik, Plevščak, Debelak. Slava!

(Iz Rač) se poroča, da hoče g. Bothe, bauer- in šulvereinlar, postati župan in v občini vse prenarediti, kakor bo on hotel. Mož utegne pa vendar Račane še premalo poznati, čeravno je uže dolgo tam.

(Iz Poličan) smo prošeni popraviti: bauernvereinski Bauman ni Poličanec, ampak v Peklu doma. To kaže, da Poličanje nikakor ne marajo preveč za Baumana!

(Popravek) Bresteniški Wiesthaler je Rebernika v Kamci res lovil pa vrli mož se mu je izvil ter ni šel v Gradec zijat prajzovskih šulvereinerjev. Slava mu!

(Hude žene) morajo nekde biti, da so po noči planile nad šulvereinsko šolo ter jo s

kamenjem bombardirale. Šulvereinski učitelj se je potem v Tagespošti razjokal.

(Novo posojilnico) osnoval je g. M. Vošnjak tudi za Brežiški okraj v Pišecah. Predsednik je župan Vrstovšek. Kmalu bo tudi pri sv. Petru pod sv. gorami posojilnica.

(Ustrelil) je v Ruperčah v sv. lenartskem okraji M. Zelzer mladega Berliča, delavca. Krogla bila je namenjena bratu Antonu Berliču. Morivec je zaprt.

(Železnico) v Slatino začnejo 2. julija t. l. meriti od Ponkviškega predora po Bobovem dolu naprej.

(Povečali) so šole v Studencih, Pilštanji in Vidnu v trirazrednice, Marija - Rečica dobi enorazrednico. G. Fr. Zadavec je nameščen kot učitelj pri Andraši v Slov. goricah.

(Narodni kandidati) so zato, da se šolske plače predrugačijo tako, da ne bodo mestne šole v I. in II. kmetsko pa le v III. in IV. plačilnem redu. To je krivica kmetskim učiteljem pa tudi kmetom.

(Hudoben človek) je v Šicah sv. Lenartskega okraja hišo in hlev Weinhandlov užgal iz jeze, da ni milošne dobil, za katero je prosil.

(Nemškutarija.) Živinski potni list naredi nekdo tako: Ein Stik telico 1 belo nah goro.

Listnica uredništva: G. nadučitelj J. Robič pri sv Vidu ni naš dopisatelj.

Loterijne številke:

V Trstu 7. junija 1884: 10, 43, 12, 22, 25
V Linci " " 19, 67, 6, 33, 12

Prihodnje srečkanje: 21. junija 1884.

Imenik

koristnih bukev, ki so po znižani ceni na prodaj v **J. Leonovi prodajnici** papirja in zaloge tiskovin:

Hrana apostolska bogoljubnim dušam, dana po branjih apostolskih listov in drugih bukev svetega pisma za nedelje in svetke; 2 dela, gr. 8. 1850.

Hrana evangeljskih nauk, bogoljubnim dušam dana na vse nedelje in zapovedane praznike v leti.

Vsaka knjiga obsega dva dela in velja mehko vezana 1 fl. 60 kr.

Spisali dušni pastirji na spodnjem štajerskem; na svetlo dal Anton Slomšek, nekdanji kaplan pri Novicerkvi. Drugi pomnoženi natis.

„Mnemosynon slavicum“

spisal Ant. Slomšek.

Velja mehko vezano 50 kr.

Naznanilo.

Ces. kralj. okrajno sodišče v Slovenskej Bistrici naznani prostovoljno licitacijo mladoletnega Anton Vrecl' novega vina od leta 1883 in sicer 24 štartinov, po ceni od 12 in 16 kr. 1 Liter, katera bode četertek

26. junija 1884

predpoldne ob 11. uri v Studenicah in Klečah. Vina se bode le po, ali črez imenovano ceno, proti tekojšnem plačilu prodalo.

Ces. kralj. okrajno sodišče v Slovenskej Bistrici dne 6. junija 1884.

C. kr. okr. sodnik.

Velik živinski sejem

bode pri sv. **Tomazi** nad Veliko nedeljo **21. junija**, god sv. Alojzija, posebno volov za pleme bo mnogo. Naj se torej zbere mnogo prodajalcev in kupcev!

Oznanilo.

Prihodnji sejm v **Jurkloštru** bode **14. junija** t. l. Županstvo v Jurkloštru, 1. junija 1884.

1-2

Oznanilo.

Dá se v najem kréma pri Kapeli blizu cerkve na prav priličnem kraji; kdor hoče več izvedeti, naj se oglasi pri lastniku, **Tomaz-u Pavlič-u** v Rihtarovcih, pošta Radkersburg.

Slovincem Savinjske doline!

Dani sprovedeni u Vašem bratinskom krugu ostat će „hrvats. Sokolu“ u viečitoj uspomeni, Vaše iskreno i milo susretanje učini nama pored svih osjetljivih nepogodah vremena boravak nezaboravno ugodnim. Primite braćo mila za svu tu nama izkazanu ljubav i čast najusrdniju zahvalu uz sokolski pozdrav.

Zdravi nam bili!

Iz sjednice upravnoga vieća društva za tjelovježbu „Hrvatski Sokol“

u Zagrebu, dne 6. lipnja 1884.

Dr. Jos. Šōn,   Leviu Šloser-Klekovski,
starešina.   poslovođja.

Velik travnik na prodaji.

Meri 4 orale 225 □ klfr. in raste 200 centov živinske krme na leto; leži pri dobrem poti pod katst. občino Cigonca Zigelstadt blizu Sl. Bistrice, Cena 1050 gld. Dajem ga tudi v najem na več let. Prodam ga zarad tega, ker je meni jako odročno.

Več poizve se pri lastniku

Franci Jazbec

posestniku v Ješenci pošta Kranichsfeld.

Zaloga

zlatnine in srebernine.

Čast. p. n. občinstvo storim pozorno na svojo

zalogo zlatnine in srebernine,

ter priporočam posebno: naprsnice (broše), naročnice, naprstke, kambice (obročke za ključe), jedilno orodje za odrasle in otroke, zajemnice za smeteno in juho, cedila za čaj, kleščica za sladkor, obročke za obrisala, kozarčke za jajca, solenke, skledice za sadje in sladkor, goršičnice, tabakire, srebernine in zlate svetinje, obročke iz granata, zlata in srebra, nallšpane naročnice, zlate naušesnike in naušesnice, zlate in demantne prstane, zlate in srebrne verižice za gospode in gospé, križice iz zlata in srebra i. t. d.

Vse najnovejšega dela in na poljubno izbiro.

V zalogi imam tudi

raznovrstne stvari iz novega najlepšega srebra vse s kolkom poroštvana, ki so tudi za vezila prikladne.

Naznanjam tudi, da sprejemam vsa popravila, spadajoča v moj posel graviranje (vrezovanje) in pozlačenje v ognju.

Dragotine, staro zlato in srebro kupujem ali zamenjavam.

Naročila od zunaj se takoj izvršujejo.

Henrik Schön-ov naslednik

V. SEILER

juvelir, zlatar in srebernar v Mariboru.

3-3

Prodaja vina.

Dne 19. junija ob 9. uri predpoldan se bo precej dosti vina (letniki: 1862, 1865, 1868, 1869, 1874, 1875, 1878—1883) in 1 polovnjak slivovice iz zapuščine pokojnega župnika Jurja Urbasa v farovžu sv. Marjete na Pesnici (pošta Maribor) po dražbi prodajalo.

Dediči.

Kisla voda.

Jaz podpisani priporočujem za sedanji čas svojo izvrstno kisko vodo (Sauerbrunn) v Rogatskem okraji.

En zaboj s 25 velikimi steklenicami velja loco Poličane 3 fl. 50.

Naročbe se naj pošiljajo na moj napis

France Johanus,

3—3 Slatina pri Rogateu. (Rohitsch.)

Priden sodarski učenec

se takoj sprejme pri

Felix Schmidl,

sodar

v koroški ulici 18 v Mariboru. 2-3

Razglas.

Pri županstvu Marija-Gradec poleg Laškega (Tüffer) razpisana je služba občinskega tajnika z mesečno plačo 20 gl. a. v. in s prostim stanovanjem.

Zahteva se popolna zmožnost slovenščine, ter slovensko uradovanje.

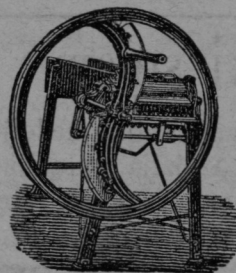
Prošnje naj se vpoložijo do 29. junija t. l. pri omenjenem županstvu.

Županstvo Marija-Gradec poleg Laškega
dne 19. maja 1884.

Klezin,

župan.

3—3

JANEZ DANGL

v Gleisdorfu,

Steiermark

priporoča mlatilnice ročne pa tudi z vlačilom, vsakovrstne pa rezne mašine za slamo, posebno izvirne Excentrice-mašine; 14 dni na poskušnjo, plačilo v obrokih, cenilniki brezplačno. 3-3

Dunajski centralni živinski sejmi pri sv. Marku.

Dunajska živinska- in mesarsko-sejmska kasa pri sv. Marku

oskrbuje naročeno prodavanje za Dunajski živinski sejem doposlane živali po zapriseženih sejmskih agentih.

Sejmi so za goveda vsaki pondeljek, za svinje v torek, za ovce in teleta pa v četrtek.

Živo živino naj tako dopošiljajo, da pride sem 2 ali saj 1 den pred vsakim sejmom. Vožnina, plača za krmo, sejmnina, agentnina zaračuni se dopošiljatelju po izvirnih cenah.

Pošiljatvam se napiše in dodane adresa: „**Wiener Vieh- und Fleischmarkt-Cassa St. Marx**“.

Prodajalne računi ona od goveda $\frac{3}{10}$ 0/0 od drugih žival $\frac{6}{10}$ 0/0 od spečanih denarjev za prodano živinče.

Vsem naročilom ustreza se najsolidneje in dajejo pojasnila najuljudneje.

2—3